

Rizvi College of Arts, Science & Commerce

FOUNDATION COURSE

PAPER-I

(2 ½ Hours)

[Total Marks : 75]

N.B : (1) All questions are compulsory.

(2) Figures to the right indicate full marks.

- 1) (a) Choose the correct alternative (any eight) : 8
- i) Telugu belongs to _____ language family.
(Dravidian, Indo-Aryan, Indo-European)
 - ii) _____ is the second largest religion in the world.
(Islam, Hinduism, Christianity)
 - iii) Dowry harassment is a type of _____ violence against women.
(Social, Sexual, Domestic)
 - iv) _____ is the main cause of blindness.
(Cataract, Diseases, Deficiency in Vit A)
 - v) _____ refers to the attachment towards one's own region.
(Communalism, Regionalism, Linguism)
 - vi) _____ system is a social structure according to class of people, which gets decided by birth.
(Religion, Caste, political)
 - vii) Indian constitution provides _____ citizenship.
(Single, Dual, Triple)
 - viii) _____ refers to an environment that is characterized by healthy interpersonal and international relationship.
(Justice, Equality, Peace)
 - ix) The main aim of every political party is to promote _____.
(Secularism, Socialism, National interest)
 - x) Reservation of seats for women in the self-government is up to _____ seats.
(One Third, Two Third, Three Fourth)

(b) State whether the following statements are True or False (any seven) : 7

- i) Negritos were the earliest people to come to India.
- ii) Female foeticide means killing of unborn baby girl.
- iii) Mentally retarded persons do not suffer from physical problem.
- iv) Hindi is the national language of India.

[TURN OVER]

- v) Article 17 of Indian constitution abolishes untouchability.
- vi) Constitution of India is flexible.
- vii) Rajasthan is the first state to establish Panchayati Raj.
- viii) India has not faced communal problem.
- ix) Regionalism makes people narrow minded to think only about their region.
- x) Women in India do not face sexual harassment at workplace.

2. Bring out clearly the multi-lingual and multi-religious characteristics of Indian society. 15

OR

What are the different racial groups came to India .write a note on tribals of India.

3. Explain the factors responsible for declining gender ratio in India .What measures would you recommend to solve women problems in India? 15

OR

What are the causes of physical impairment? What kind of treatments are available for it?

4. Define communalism. How does it affect society? How it can be handled? 15

OR

What is regionalism? Explain the causes and measures to resolve it .

5. Why do we need constitution? What are the characteristics of Indian constitution?

OR

Write short notes on (any three) : 15

- (a) Rural-Urban Dimension
- (b) Socially challenged persons
- (c) Caste system in India
- (d) Role of Municipalities
- (e) Fundamental duties of Indian citizenship
- (f) Role of women in politics
- (g) Grampanchayat
- (h) Political party system in India

FYA102

Date: 19/11/2019

Communications Skills in English 100 marks

SEM 1

3 Hours FYBA

Instructions:

All Questions are compulsory.

Figures to the right indicate full marks

Q1. Grammar:

A) 1. Fill in the blanks with Articles where necessary: 10 03

I found _____ empty tin by _____ roadside just now. This is not _____ unusual thing, but _____ point is that _____ tin can cause _____ serious accident.

2. Fill in the blanks with Prepositions where necessary:

(through, behind, at, outside, by, near, for, from) 04

..... the airport we went to our hotel bus. We stopped a small restaurant for a quick meal. The driver parked the bus the restaurant. Nobody could find the bus and the driver, so we waited the restaurant one hour. The driver was walking the small park the restaurant which we did not know.

3. Fill in the blanks with suitable conjunctions:

(or, consequently, thus, or else, as a result, either) 03

1. We had a puncture on the way;, we arrived at the party late.
2. He broke the most important rule in the club;, he was expelled from it.
3. You must follow the instructions you won't get the experiment correct.
4. I followed the instructions;, I did the experiment correctly.
5. You may purchase this oven by instalments or pay the full price now.
6. You mustn't take this route you'll find yourself far away from your cousin's house.

B) Do as Directed:

1. Only a fool would take on his task. (Begin : "Nobody)
2. Talk less, work more. (Make it a complex sentence)
3. He painted the walls and left. (Make it a simple sentence)
4. Which is the place where you for the last two years?
(worked, are working , have been working)
5. There (go/goes) the king like a pauper.
6. The mice as well as Jerry (run/runs) on seeing Tom.
7. Smart move,? (add a question tag)
8. Shyam is your brother,? (add a question tag)
9. Change the following sentences into active form:
 - I. Nice things are not told of you.
 - II. Silk is made by silkworms.

Q2. Comprehension of unseen passage:20

In the 16th century, an age of great marine and terrestrial exploration, Ferdinand Magellan led the first expedition to sail around the world. As a young Portuguese noble, he served the king of Portugal, but he became involved in the quagmire of political intrigue at court and lost the king's favor. After he was dismissed from service by the king of Portugal, he offered to serve the future Emperor Charles V of Spain.

A papal decree of 1493 had assigned all land in the New World west of 50 degrees W longitude to Spain and all the land east of that line to Portugal. Magellan offered to prove that the East Indies fell under Spanish authority. On September 20, 1519, Magellan set sail from Spain with five ships. More than a year later, one of these ships was exploring the topography of South America in search of a water route across the continent. This ship sank, but the remaining four ships searched along the southern peninsula of South America. Finally they found the passage they sought near 50 degrees S latitude. Magellan named this passage the Strait of All Saints, but today it is known as the Strait of Magellan.

One ship deserted while in this passage and returned to Spain, so fewer sailors were privileged to gaze at that first panorama of the Pacific Ocean. Those who remained crossed the meridian now known as the International Date Line in the early spring of 1521 after 98 days on the Pacific Ocean. During those long days at sea, many of Magellan's men died of starvation and disease.

Later, Magellan became involved in an insular conflict in the Philippines and was killed in a tribal battle. Only one ship and 17 sailors under the command of the Basque navigator Elcano survived to complete the westward journey to Spain and thus prove once and for all that the world is round, with no precipice at the edge.

1. The 16th century was an age of great _____ exploration. 1

1. cosmic
2. land
3. mental
4. common man
5. None of the above

2. Magellan lost the favor of the king of Portugal when he became involved in a political _____ . 1

1. entanglement
2. discussion
3. negotiation
4. problem
5. None of the above

3. The Pope divided New World lands between Spain and Portugal according to their location on one side or the other of an imaginary geographical line 50 degrees west of Greenwich that extends in a _____ direction. 1

1. north and south
2. crosswise
3. easterly
4. south east
5. north and west

4. One of Magellan's ships explored the _____ of South America for a passage across the continent. 1

1. coastline
2. mountain range
3. physical features
4. islands
5. None of the above

5. Four of the ships sought a passage along a southern _____. 1

1. coast
2. inland

3. body of land with water on three sides
4. border
5. Answer not available

6. The passage was found near 50 degrees S of _____ . 1

1. Greenwich
2. The equator
3. Spain
4. Portugal
5. Madrid

7. In the spring of 1521, the ships crossed the _____ now called the International Date Line. 1

1. imaginary circle passing through the poles
2. imaginary line parallel to the equator
3. area
4. land mass
5. Answer not available

8. Give a suitable title to the passage.1

9. Give synonyms from the passage:2

1. steep rock or cliff
2. marsh or muddle

10. Describe the journey of the five ships that set sail. 3

11. Explain the ending of the passage. 3

12. Write a summary of the passage. 4

Q3. Attempt any 2 of the following: 20

1. Write an application letter in response to the following advertisement:

“Wanted experienced computer programmer for a reputed company in South Mumbai. The applicant should be a graduate with at least 2 years’ experience in programming. Apply to Box No. P-143, The Time of India, Mumbai 400001”

Q5. Write short notes on any two from the novel 'Pride and Prejudice.'

10x2=20

- a) The role and character of Jane Bennet
- b) The role and character of Mrs. Bennet.
- c) The role and character Mr. Darcy
- d) The 'Lydia-Wickham episode

2

समय : 3 घंटे

अंक : 100

- सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
2) दायीं ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए।

16

अ) सरदार साहब ने फिर फरमाया, आप लोगों को यह स्वीकार करने में कोई आपत्ति न होगी कि जो पुरुष स्वयं जखमी होकर भी एक गरीब किसान की भरी हुई गाड़ी को दलदल से निकाल कर नाले के ऊपर चढ़ा दे उसके हृदय में साहस, आत्मबल और उदारता का वास है।

अथवा

अपनी आँखों के सामने और इतने समीप एक तरुण सुंदरी के होने की आशा में जयराज का मन उत्साह से भर गया। नीता की अस्पष्ट-सी याद को जयराज ने कलाकार के सौन्दर्य के आदेशों की कल्पनाओं से पूरा कर लिया।

आ) सद्गुरु का कहना है, "बेटा, बेइज्जती को खोल दो तो वह इज्जत हो जाती है। जूते पड़े गए हैं, इस बात को छुपाओगे तो बदनामी फैलेगी। खुद कहते फिरोगे, तो बदनामी करनेवालों की सेवा की जरूरत नहीं पड़ेगी और इज्जत रह जाएगी।

अथवा

मनुष्य में जैसी एक स्वार्थ-बुद्धि होती है, वैसी एक परार्थ बुद्धि भी होती है। मनुष्यों में हम जिन गुणों का विकास देखकर मुग्ध हो जाते हैं, वे सभी गुण उसी परार्थ-बुद्धि द्वारा प्रकट होते हैं।

प्रश्न 2. निम्नलिखित दीर्घात्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।

30

1. 'उसने कहा था' कहानी का केन्द्रीय भाव अपने शब्दों में बताइये?

अथवा

'बेटी' कहानी की कथावस्तु स्पष्ट कीजिए?

2. हरीशंकर परसाई जी के व्यंग दृष्टि को पठित व्यंग के आधार पर समझाईए?

अथवा

मोहन से महात्मा बनने प्रक्रिया में गांधी जी के विद्यार्थी काल को परकिए?

प्रश्न 3. निम्नलिखित प्रश्नों में से किसी एक प्रश्न का उत्तर लिखिए।

15

1. हिंदी कहानी के विकास को अपने शब्दों में बताइये?
2. हिंदी साहित्य के गद्य के विविध आयाम को अपने शब्दों में बताइये?

प्रश्न 4. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

24

1. 'बहादुर' कहानी में सामाजिक विसंगतियाँ

अथवा

सृजन की पीड़ा

2. सामाजिक असमानता का जीवंत चित्रण 'बेटी'

अथवा

हंसिनी की भविष्यवाणी

3. सद्गुरु का कहना है।

अथवा

मेरी अंडमान यात्रा

प्रश्न 5. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

15

1. शाहजहाँ के बेटी का क्या नाम था ?
2. यशपाल किसका संस्मरण है?
3. हंसिनी ने कौनसी भविष्यवाणी की थी?
4. मनुष्यों में कौनसी बुद्धियाँ होती हैं?
5. 'मेरी अंडमान यात्रा' यात्रावृत्त किसका है?
6. व्यायाम की जगह गांधीजी को क्या ज्यादा पसंद था?

7. सद्गुरु का क्या कहना था?
8. पांचवें तथा छठे दर्जे में गांधीजी को कितनी छात्रवृत्तियाँ मिली थीं?
9. शाहजहाँ को कितने बच्चों को पढ़ाने की मंजूरी मिली थी?
10. पाँचवाँ साथी कौनसी कहानी सुना रहा था?
11. पर्यटन की दृष्टि से पोर्टब्लेयर के बाद अंडमान का सबसे महत्वपूर्ण द्वीप कौनसा है?
12. लहनासिंह सेना में किस पद कार्यरत था?
13. देवगढ़ रियासत के जए दीवान का क्या नाम था?
14. सरदार जी के नौकर का क्या नाम था ?
15. अमरकान्त के कहानी का क्या नाम है?

(FYA106)

F.Y.B.A. Hindi Comp-Sem-I Date: 21/11/19

बीए प्रथम वर्ष/सेमिस्टर II/कंपलसरी हिंदी/पेपर क्रमांक : UAHINCOM101

समय : 3 घंटे

अंक : 100

- सूचना : 1) सभी प्रश्नों के उत्तर लिखिए।
2) दायीं ओर के अंक गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1. निम्नलिखित अवतरणों की संदर्भ सहित व्याख्या कीजिए। 20

अ) भारत माता मंदिर पावे सभी प्रसाद यहाँ।

अथवा

मुझे तोड़ लेना वनमाली,

उस पथ पर तुम फेंक।

मातृ-भूमि पर शीश चढ़ाने,

जिस पथ पर जायें वीर अनेक॥

आ) साधुराम! तुमने मेरी आंखे खोल दी हैं, अब भूल न होगी। यह जगह तुम्ही को मिलेगी।

अथवा

“माँजी, बिल्ली तो उठकर भाग गई।”

प्रश्न 2. निम्नलिखित दीर्घोत्तरी प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 30

1. 'बापू के प्रति' कविता में कवि ने महात्मा गांधी के प्रति किस प्रकार आदर व्यक्त किया है? पठित कविता के आधार पर समझाईए?

अथवा

'रीढ़ की हड्डी' कविता का केंद्रीय भाव स्पष्ट कीजिए?

2. 'मनोवृत्ति' कहानी के आधार पर मुंशी प्रेमचंद के कथा विश्व को समझाईए?

अथवा

'प्रायश्चित' कहानी के आधार पर कहानीकार के व्यंग्य को बताइये?

प्रश्न 3. निम्नलिखित विषयों पर टिप्पणियाँ लिखिए।

10

1. 'वे और तुम' कविता का भाव

अथवा

आज का दैनिक कविता का कथ्य

2. बिल्ली की हत्या का क्या परिणाम हुआ?

अथवा

'इनाम' कहानी का धनंजय

प्रश्न 4. निम्नलिखित वस्तुनिष्ठ प्रश्नों के उत्तर एक-एक वाक्य में लिखिए।

10

1. करुणाहीन स्वर में क्या लिखा था?
2. धनंजय किस कक्षा में अक्वल आया था?
3. संसार कब पूजता है?
4. सुरबाला के गहनों में कौन गूँथना नहीं चाहता?
5. पुष्प की क्या अभिलाषा है?
6. आतताईयों की शमशीर क्या नहीं कर सकती?
7. जीत का सौदा किस पर होता है?
8. रामू की बहू घर भर में किससे घृणा करती थी?
9. महादान कहानी के कहानीकार कौन हैं?
10. बसंत युवती को क्या मान रहा था?

प्रश्न 5. निम्न में से किसी एक पत्र का प्रारूप तैयार कीजिए।

10

बीए की परीक्षा में स्वर्ण-पदक प्राप्त करने पर अपने मित्र को बधाई पत्र लिखिए।

अथवा

अपने प्राचार्य के नाम आकस्मिक अवकाश (छुट्टी) के लिए आवेदन पत्र का नमूना तैयार कीजिए।

- प्रश्न 6. अ) सूचना के अनुसार निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए। 10
1. निम्नलिखित वाक्यों को शुद्ध करके लिखिए। 02
1. लड़की पढ़ता है।
 2. लड़की अपने घर आति है।
2. भाववाचक संज्ञा बनाइये। 02
1. भारत
 2. मानव
3. निम्नलिखित वाक्यों में से सर्वनाम शब्द लिखिए। 02
1. वह रोजगार की तलाश में भटक रहा है।
 2. हमें रात में नींद नहीं आती।
4. निम्नलिखित वाक्यों में से विशेषण पहचानकर लिखिए। 02
1. वह आम बहुत ही मीठा है।
 2. हम भारतीय बड़े ही होनहार होते हैं।
5. निम्नलिखित वाक्यों में क्रिया शब्द को पहचानकर लिखिए। 02
1. मैं खा रहा हूँ।
 2. वह आदिल से पत्र लिखवाता है।
- आ) अँग्रेजी से हिंदी में अनुवाद कीजिए। 10

The Student should devote the whole of their vacation to village service. To this end, instead of taking their walks along beaten paths. They should walk to the villages within easy reach of their institutions, and study the condition of the village-folk and befriend them. This habit will bring them in contact with the villagers who, when the student actually go to stay in their midst will, by reason of the previous occasional contact, receive them as friends rather than as strangers to be looked upon with suspicion.

20/11/19

۷۔ بے لوث محبت ہو بے باک صداقت ہو
اساس غایت کرا تا نصیحت کا
میں بیل نالوں ہوں آج کل کے ملکستان کا
میںوں اچال کر دل صورت سینا دے
امروز شورش میں اندیشہ فرودا دے
تا تیر کا سال ہوں، محتاج کو داتا دے

۸۔ جو معمول سرفری سے سوچے لکھے
یوں اے سے زبیر، بٹھا، اڑا بادل
مجھ سے اور بے ہمتی کے نالوں کا
ز میں فگ و میں جوڑے تھوڑے تھوڑے تھوڑے
انہی وہ اور گھٹا، لو برس پڑا بادل
تسین قیام ہو، وادی میں گھرنے والوں کا

10

سوال ۱۰ مدرسہ خلیفہ سے کس قسم کا تجزیہ کیجیے۔

10

(الف) ۱۔ اے عشق میں رہ چل ۲۔ نذر وطن
(ب) مدرسہ خلیفہ سے کس دو بند کی تشریح کیجیے۔

۱۔ کیا شام کو اب مجھے جاتے ہیں
وہ پیر گھنٹے اب بھی میں
اور بیار سے آکر جھاننتا ہے
احباب کنار دریا پر؟
شاداب کنار دریا پر؟
مہتاب، کنار دریا پر؟

اور دلیں سے اُنے واے بنا

۶۔ سارے سنار پہ گھنگور گھٹا چھانی ہے
اس قدر مست ہوا ہے کہ فلاں سے گویا
فطرت کب نہ گل افشا ہے قبائے لوس
جس طرف دیکھے آتارہ بہار اُٹھے ہے
باغ فردوس سے خوشبو میں چرال لگے ہے
عالم پیر کو پھر دعوت بر تالی ہے

۳۔ بخشا تھا جس نے پہلے پہل دل کو درویش
میرت کے بعد سانسے سوگے وہ شمع رو
پھر سنون سے ملیں گے کس گل غدار سے
پھر اس سے در پہ سجدہ شکرانہ چاہیے
پھر دل کو سوزش پر پروانہ چاہیے
پھر لہر پر سور بیلستان چاہیے

۱۵۰

علم

سوال ۱ اردو نظم کے ارتقا کی مسخری روداد نظم ہدیہ

۲۰

یا
اردو نظم کی محدود اصنام کا تئیبہ سے جائزنا ہے

۲۰

سوال ۲ علامہ اقبال کی زندگی کے رد میں پہلوؤں اور احاطہ ہے

یا
علامہ اقبال کی نظم نگاری کے معاصر بیان ہے

۳۰

سوال ۳ اختر سید افریقی کی حیات کے سرب و سر از ہم ردی ڈالیے

یا
اختر سید افریقی کی نظم نگاری پر نثر ہے

۱۰

سوال ۴ سدرے ذیل سے کسی ایک نظم کا تجزیہ ہے

(الف) ۱۔ چاند ۷۔ بیاسی سوال

۱۰

(ب) سدرے ذیل سے کسی دو بندوں کا صحیح ہے

۱۔ اے بہالہ! اے فضل کشور بندوستان چو تباہی پرے پشانی لو جگر اسماں

کچھ میں لچھ مدد ایسین دیر بندہ زوری نشان کو حواں ہے رستی شام د سحر کے درمیاں

ایک جہوہ تھا مایم طور سینا کے یہ

تو بجلی ہے سر ایا چشم مینا کے یہ

عبادت 100

وقت 3 گھنٹہ

10

سوال 1 (الف) کسی عنوان پر پچیس سطرز کا مضمون لکھیے۔

1- میرا محبوب لیڈر

2- ایک نئی اور بیماری ذمہ دار ہیں

3- WhatsApp پر ٹھکے ہوئے مقبولیت

4- ماحولیاتی تحفظ --- ایک مسئلہ

سوال 2 (ب) کسی پانچ محاوروں سے یعنی لہجے کے جملوں سے استعمال لکھیے۔

1- باغ باغ ہونا 2- جنگل میں منگل ہونا 3- آب حیدر ہونا 4- چار چاند لگنا

5- ناک رگڑنا 6- آگ بگولہ ہونا 7- عقل پر چھوڑنا 8- بات بنانا

10

سوال 3 کسی ایک سوال کا تعصیلے جواب لکھیے۔ (الف)

1- "ایک خدایت سبزی" کا خلاصہ اپنے زبان سے لکھیے۔

2- ڈپٹی نذیر احمد نے اپنے ناول "نصوحی بیماری" میں کس بات کی نصیحت کی؟

10

(ب) بیان و سبب کے حوالے سے کسی دو عبارت کی وضاحت لکھیے۔

کفر سے بچنے کے لیے بد اخلاقی سے بچنا یا اس مطلب کو یوں سمجھنا کہ اگر لوگوں نے

امن بات تو تسلیم کیا ہے کہ ایک نیک چین نیک جاہل وحشی جس کو خدا کی باتوں کے کچھ خبر
 بھی نہیں پہنچی نجات پاسکتا ہے، مگر چین معتقد اُدھے نجات نہیں پاسکتا۔

وہ خود بھی بہت صاف سہرا رہتا تھا اور ایسا ہے اپنے چین کو بھی رکھتا۔ اس قدر
 پاک صاف جیسے رسوئے کا چوکا۔ کیا مجال جو کہیں گھاس پھوس یا لکڑی پتھر پڑا رہے۔ روئیں
 باقاعدہ، تھا فوٹے درست، میٹھاٹے اور شاخوں کے کاٹ چھانٹ وقت پر جھاڑنا
 بہار نا بیج و شام روزانہ غرض سارے چین کو اُس نے بنا رکھا تھا۔

۷۔ ایک دن عدالت نو سیر والی کا اجلاس ہو رہا تھا۔ فریقین پیش ہوئے۔ تب وہ بیچ میں حرار
 پیدا ہوئی۔ حرارت سے چنگاری برآمد ہوئی۔ چنگاری نے سعلے کا رنگ بکڑا، یہاں تک کہ ایک دھماکہ
 ہوا اور ناچنے کے سیٹھان نے حق کے فرشتے کو دوچوا۔ سر سے بلند کیا اور زمین پر چرے مارا۔

سوال ۱۰ کسی ایک نظم کا تجزیہ کیجیے۔
 (الف) ۱۔ مغلسی ۲۔ نصیحتِ اخلاق ۳۔ کوہِ دہن کی عورت

ب) کسی دو بند کی تشریح کیجیے۔

۱۔ اکبر کی صدا سننے ہی زینب پر چکاری تاحتررا، خلق میں آواز مہار کے

قربان موذن کے غازی کے میں واری قائم جماعت رہے یا حضرت باری
 ہر شام یوں ہی طاعت معبود ادا ہو صبح کو اس دین کے ٹکے کی صدا ہو

۲۔ تجھ سے ہے محتاج کا دل بے ہراس تجھ سے ہے بیمار کو جینے کی آس
 خاطر رنجور کا درماں ہے تو عاشقِ ہجر کا ایمان ہے تو
 نوح کی کشتی کا سہارا ہے تو چاہ میں یوسف کی دل آرائی تو
 (۲)

۳۔ وطن کو تو نے سوار اس اب و تاب کے ساتھ
 سحر کا نور بڑھے جسے افتاب کے ساتھ
 مے رخاہ کے گل حسن اشخاب کے ساتھ
 شباب قوم کا حکم ترے شہار کے ساتھ
 جو اوج نشوونما کا نیا زمانہ ہے
 یہ انقلاب تیرے عمر کا نشانہ ہے

سوال نمبر ۱۵۱
 (الف)

- ۱۔ میں وہ رونے والا جہاں سے جلا ہوں
- ۲۔ اس گلشنِ مہر میں عجب حدیث ہے
- ۳۔ میں جانا ہوں دل کو ترے پاس چھوڑ کے
- ۴۔ قیدِ حیات و بندِ غم، اصل میں دونوں اک ہیں
- ۱۔ اکت اب کو سچا ہے
- ۲۔ دل بصر سے لہوچہ اسے رونق بنم
- ۳۔ غم و رنج ہیں اک کے ٹھکے کے بیان کا
- ۴۔ مے دل نے وہ نام سدا لیا

تیسے ابر سال رو تار ہے گا
 جب موسم کھلے گلے تو موسم افزاں کا
 مریے یاد تجھ کو دل لانا ہے گا
 موت سے پہلے ادری غم سے نجات پائے ہوں
 مرنے والوں کو تر حبا ہے
 میں خود آیا ہوں لایا گیا ہوں
 جوں شمع سراپا ہو اگر صرف زبان کا
 جس کا بھی جو ہو ش کو تار ہے گا

۱۵۲
 کسی ایک ربالمی کو شہرِ محراب ہے
 - کس برن تو ہر آن عجب رشتے ہے
 کس گل کو دماغ میں بہا رہے ہے
 ڈٹا ہے ضرور کوڑے کا نشانہ دل کا
 جب دیکھو کچھ نہ کچھ کھٹک رہے ہے

۴۔ چارہ نہیں کوڑے جلتے رہے سوا
 اے شمع تیری حیات غلاب ہے
 ساخی میں فنا کے ڈھلتے رہنے کے سوا
 جھونکا کھانے اور کھلے رہنے کے سوا

سوال ۱۵
(الف) کسی ایک مصنف کے فن اور شخصیت پر روشنی ڈالے۔

۱۵

۱۔ میرامن دہلوی ۲۔ مولوی عبد الحق ۳۔ کرشن چندر

(ب) کسی ایک نثر گو شاعر کے فن اور شخصیت پر روشنی ڈالے

۱۵

۱۔ سیرتوں کے میر ۲۔ مرزا غالب ۳۔ شاد عظیم آبادی

۴

F. Y. B. A-

(FYA 108)

Date- 22/11/19

Sem I- Sociology 101

Marks:100

Time: 3 hours

Please check whether you have got the right question paper.

1. All questions carry equal marks.
2. All questions are compulsory.
3. Figures to the right indicate marks assigned to each sub-question.

Q.1 Attempt any two of the following:

- a) What is meant by sociological outlook? Elaborate its significance through appropriate examples. (10)
- b) Define Sociology. Discuss any two perspectives in sociology. (10)
- c) Elaborate on various scope, specializations and careers in sociology. (10)

Q.2 Attempt any two of the following:

- a) Review the different political system of the world. (10)
- b) Examine family as an institution from functionalist perspective. (10)
- c) Illustrate on different types of religion. (10)

Q.3 Attempt any two of the following:

- a) Define culture. Examine its aspects and features. (10)
- b) What are different components of culture? Why are they important? (10)
- c) Critically analyse how ethnocentrism and cultural relativism affect one's viewpoint? (10)

Q.4 Attempt any two of the following:

- a) Write a detailed note on new social media. (10)
- b) Explain the economic dimensions of media. (10)
- c) Examine how media is used in politics. (10)

Q.5 Attempt any two short notes: (20)

- a) Types of Culture (10)
- b) Interpretative approach (10)
- c) Recent forms of family (10)
- d) Social dimensions of media (10)

Duration :3 Hours

Max.Marks :100

N.B:

1. Attempt all questions
2. Figures to the right indicate full marks
3. Draw neat diagrams wherever necessary
4. Use of simple calculator is allowed.

1. Attempt **ANY TWO** of the following. 20
 - a) Explain the meaning and scope of microeconomics.
 - b) Analyse the basic economic problems.
 - c) Plot the graph for the following function
 $Y = 3x - 2$

2. Attempt **ANY TWO** of the following. 20
 - a) Explain any three principles on how people make decisions.
 - b) "Trade off can make everyone better off"-Explain this principle of microeconomics with relevant examples.
 - c) Discuss the eighth and ninth principle of economics.

3. Attempt **ANY TWO** of the following. 20
 - a) From the following demand schedules of three individuals, calculate the market demand and draw individual and market demand curves.

Price (in Rs.)	Quantity demanded by Mr.A	Quantity demanded by Mr.B	Quantity demanded by Mr.C	Market Demand
10	20	16	25	
11	16	13	21	
12	14	10	18	
13	9	8	16	
14	6	6	12	
15	4	3	10	

- b) Examine the three steps to analyse the changes in equilibrium.
 - c) Discuss the various methods of measuring elasticity of demand.

4. Attempt **ANY TWO** of the following 20
 - a) Explain the properties of indifference curves.
 - b) What is budget line? Explain the changes in budget line on account of change in income.
 - c) Discuss the price consumption curve of indifference curve analysis.

5. Write short notes on **ANY TWO** from the following. 20
 - a) Positive economics and normative economics.
 - b) "Markets Are Usually a Good Way to Organize Economic Activity"- Explain
 - c) Movements along the demand curve and the shift in demand curve.
 - d) Consumer's surplus.

(FYA110)

Date: 25/11/2019

FYBA (PAPER I)

SEM I

CODE - 101

MORAL PHILOSOPHY

MARK

100

NOTE: ALL QUESTIONS ARE COMPLUSORY:

Q1 : Attempt any two :

- (a) Explain the nature and branches of philosophy. (10)
- (b) Is ethic a normative science or a descriptive science? Comment. (10)
- (c) Define Ethical Relativism .Discuss the arguments in favour of objectivism . (10)

Q2 : Attempt any two :

- (a) Discuss fully the Four - fold Purusharathas . (10)
- (b) Explain the doctrine of Nishkama karma in Yoga . (10)
- (c) Elaborate the concept of ' Stithaprajna ' . (10)

Q3 : Attempt any two

- (a) ' Virtue is Knowledge ' , Discuss with reference to Socratic philosophy . (10)
- (b) What is Cardinal Virtue? . Explain Wisdom and Courage as one of the virtue. (10)
- (c) Explain Aristotelian concept of ' Virtue as Habit ' . (10)

Q4 : Attempt any two :

- (a) Define Determinism. Explain the various types of determinism. (10)
- (b) Explain fully the nature of Indeterminism. (10)
- (c) What is Free -will? Reconcile Free- Will with determinism. (10)

Q5 : Write Short notes on any two :

(20)

- (a) Types of Value.
- (b) Concept of ' RNA ' .
- (c) Temperance.
- (d) Compatibility.
-